

Predikan

Sexagesima 2019, årg. 2

Psalmer: 8, 641:7, 65, 67, 31B

Pär-Magnus Möller

I dag handlar texterna om Guds ord – och Bibelns ord. Det är ett väldigt stort ämne – och ibland ett hett ämne – och verkligen inget lätt ämne.

Vi kan ju se i evangelietexten i dag att det alltid varit ett ämne som vållat debatt och strid. Oavsett på hur man förhållit sig till Bibelns alla texter så har man alltid fått motståndare som tycker precis tvärt om. Gärna har man kallat åsiktsmotståndarna för otroende eller annat sådant som inte underlättar debatten – det gjorde man redan på Jesu tid kan vi förstå.

Samtidigt är frågan oerhört viktig. Hur förhåller man sig till denna väldiga textmassa vi kallar Bibeln – och på vilket sätt är den Guds ord?

Vi vet att judarna håller själva de gammaltestamentliga texterna väldigt högt – så högt att man behandlar textrullarna som om de vore levande. Man rör inte vid dem med händerna – när man läser ur dem har man en pinne för att man inte skall smutsa ner ordet. Man läser aldrig ordet tyst eftersom man vet att det är ett levande ord och då skall det höras. När textrullarna blir gamla begraver man dem under stor vördnad.

Den kristna kyrkan förhåller sig inte på riktigt samma sätt till texterna. Man har vördat dem och man håller dem högt – men något hände men förhållningssättet efter det att Jesus kom.

När Jesus föddes, säger evangelisten Johannes, blev ordet kött och bodde ibland oss. Detta är väldigt viktigt.

För Judarna umgicks man med Gud på ett särskilt sätt genom ordet – man var verkligen bokens folk – det var gamla testamentet som utmärkte folket bland alla andra folk. I skriften kunde man läsa lagen och profeterna, där fanns den heliga historien och i skriften mötte man Gud.

För de kristna ändrades det perspektivet. Ordet blev kött och vi kunde umgås med honom. Ordet fick i Jesus ögon och mun. Det var Jesus som blev själva nyckeln till Bibeln – till alla Guds löften. Jesu auktoritet blev vägen in i förståelsen av vad Guds ord egentligen betydde. Det är just det vi kan läsa om i dagens evangelietext. För de kristna så förstod man plötslig sin historia, lagen och profeterna på ett nytt sätt. Detta skapade förvirring bland de judiskt lärda. Vi

måste komma ihåg att den tolkning av gamla testamentet som vi idag som kristna tar för given var långt ifrån självklar för det judiska folket och är det inte ännu denna dag. Det som vi tycker är klara profetior om Jesus i gamla testamentet tolkar man i det judiska samhället på ett helt annat sätt än vi gör. Där vi tycker att vi tydligt kan se profetiorna om Jesus ser man från judiskt håll dessa texter från ett helt annat perspektiv. Även vår syn på Messias är helt annorlunda. De ser inte det vi ser.

Jesus kom verkligen att dela både det judiska samhället och världen i två delar. Antingen såg man att Jesus var Messias eller så såg man det inte.

När Nya testamentets texter kom till så skrevs de inte för att vara en helig text. Evangelierna var förkunnelse och det fanns många fler evangelier än de vi idag satt samman i Nya testamentet. Brevet är också ett urval av ett stort antal skrifter som cirkulerade i de kristna församlingarna första århundradet. Det var inte förrän kyrkan behövde bli mer organiserad som man samlade ihop skrifterna och bestämde sig för vilka som skulle vara det vi kallar kanon, d.v.s. rättesnöre när det gäller förkunnandet om Jesus. Vilka texter som borde vara med i nya testamentet diskuterades ändå in på 1500-talet. Luther värderade texterna väldigt olika beroende på hur han uppfattade att de drev Kristus. En del texter, t.ex. Jakobs brev och uppenbarelseboken ville han utesluta ur nya testamentet.

Hur kunde han ha en så vårdslös inställning till texterna? Jo, för att de var just texter. I det kristna sammanhanget vördar vi inte texten, vi är på ett sätt inte boken folk. När ordet blev kött ändrades allt. Texten är enligt Luther helig så länge den är bärare av Kristus. När den inte är det så är det bara text. Det är det Luther menar när han säger att Kristus är Bibels kärna och stjärna. När ordet hjälper oss att förstå Kristus är det oändligt mycket värt. Annars är det bara text.

När ordet blev kött handlar livet med Gud om en relation mer än om ett läsande. Bibeln blir till ett kärleksbrev från någon vi älskar. Nattvarden blir en kärleksmåltid som vi delar, relationen är den Helige Ande som bor i våra hjärtan. Vi blir en del av denna relation så djup att våra händer blir Kristi händer, våra ögon hans ögon, vår närvaro i världen hans närvaro i världen.

Det är liksom så att Gamla testamentets löften om Messias förverkligas genom våra liv. Genom Jesus och därigenom också genom oss.

Det är så ordet har blivit levande. Kristus är det levande ordet och genom honom är vi det levande ordet för den värld som ännu inte känner honom.

Men hur skall vi då veta hur vi skall läsa Bibeln – den är ju ändå ett av de bästa sätten att lära känna Jesus?

Kyrkan har alltid sagt att man skall läsa Bibeln i kyrkans gemenskap och i den Helige Ande.

Det betyder två saker:

I kyrkans gemenskap betyder att du skall läsa Bibeln med kyrkans erfarenhet av Jesus, med kyrkans tolkningstradition. Bibeln står liksom inte ensam – den är en del av kyrkan och behöver läsas tillsammans med resten av kyrkan, de som lever nu och de som gått före oss. Hela detta tolkningssystem finns i kyrkans dogmatik och tradition. Det är detta som är prästens uppgift att hjälpa församlingen med; att förstå vad kyrkan lärt om Jesus och läsningen om honom.

Om man inte läser i kyrkans gemenskap kan man hitta allt möjligt i Bibeln – man kan blanda stort och smått och få till det hur konstigt som helst – det har skett många gånger i kyrkans historia – och det har aldrig blivit bra. Bibeln är kyrkans bok och måste läsas i gemenskap med henne.

Att du skall läsa i den Helige Ande betyder att du skall läsa med det hjärta som Jesus gett dig. Du skall läsa med hans kärlek som ledstjärna, med hans omsorg som vägvisare. Jesus skall vara stjärnan och kärnan i din läsning. Tanken med läsningen är inte bara att skaffa kunskap i största allmänhet utan att låta ditt hjärta förädlas, bli heligt, bli likt Jesus hjärta - helgas. Det är det som är poängen med att umgås med Jesus i skriften.

Bibeln är helig för oss i den bemärkelsen att den bär Kristus till oss. Som det stod i episteltexten i dag: *Så bygger tron på förkunnelsen och förkunnelsen på Kristi ord.*

Vad vill jag då ha sagt med detta?

Vi har ingen helig bok i vår tro – såsom judarna eller muslimerna. Detta eftersom ordet inte är bokstav utan liv – ordet blev kött. Det innebär att Gud är inget vi läser om utan umgås med genom relationen med Jesus.

Bibeln är däremot väldigt viktig eftersom den är en del av livet med Jesus. I den lär vi känna Jesus på djupet - d.v.s. om vi läser den i kyrkans gemenskap och i den Helige Ande.

Att det inte alltid är lätt att tolka Bibelordet ser vi redan i dagens evangelietext. Alla hade läst skriften men alla såg inte Kristus i den. Så är det än i dag. Vi kan sällan övertala människor till tro genom att citera Bibeln – men vi kan det om vi för dem är likt Kristus var för oss: Det levande ordet, gestaltat i barmhärtighet, kärlek och ödmjukhet.

Luther sa om Bibeln: Bibeln är den vagga vari Jesusbarnet ligger. Låt oss inte studera vaggan så mycket att vi glömmet tillbe barnet.

Johannes skriver: Och ordet blev människa, (blev kött) och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet...”